

Kapitola 1 – Jedinečnost Bible

21. října 2017 se v kontinentální oblasti spojených států očekávalo úplné zatmění slunce. Astronomové s velkou vědeckou přesností předpověděli dráhu zatmění. Kvůli zvětšení míry zážitku bylo nutné zajistit několik důležitých opatření:

1. Bylo nutné naplánovat být ve správný čas na správném místě. Když předpověděli dráhu zatmění, bylo nutné vynaložit zvláštní úsilí k cestování na dráhu a postavit se do místa úplného stínu.
2. Byly potřebné speciální bezpečnostní brýle, které zabránili poškození sítnice oka. Pohled na slunce způsobuje trvalé poškození oka a lidé byli upozorněni, aby se dívali na zatmění se speciálními brýlemi.

Stovky tisíc lidí jezdilo po státech a prožívali sílu zatmění ohniskového bodu, když temná umbra pokryla zemi úplným stínem. Ti, kteří to zažili byli udiveni předvídatelností přírody a stržení tajuplností této události.

Dnes se prohlubuje zatmění v oblasti Božího Slova. Více než kdy jindy máme přístup k Bibli skrze výtisky, aplikace a překlady do 3350 jazyků.¹ Přesto navzdory tomuto nebývalému přístupu zůstávají obrovské výzvy.

Neznalost, pověřčivost a pronásledování

Když se podíváme zpět do doby temna, shledáváme, že lidé nevladnili Bible. Lidé nechápali ospravedlnění z víry a církve toho využila k ovlivnění lidu. Například byl zaveden prodej odpustků, ty slibovali, že zakoupení certifikátu nabízí zkrácení času pobytu v očistci. Ve většině světa tato temnota setrvává až do dnešního dne. Jedna třetina světové populace žije a zemře bez setkání s křesťanem nebo dokonce neslyší jméno Ježíš.² Miliardy lidí žijí v zemích, kde je pověry a pohanská náboženství udržují ve strachu a bez naděje. Všude kde má Bible dopad na lidi a kde se pokusilo vstoupit křesťanství se objevilo masivní pronásledování. To nastalo v době reformace a stále to zůstává pravdou. V roce 2018 bylo na celém světě pronásledováno více než 215 milionů jednotlivců za jejich víru.³ V Číně vzrůstá počet uzavřených církví a uvězněných kazatelů.

Tyto skutečnosti představují, že před návratem Ježíše je nutné vykonat mnohem více práce v nezasažených oblastech světa. Máme vyvinout úsilí pro vstup do temných oblastí, které zatemnili Bibli chybami a máme vést lidi k proměňující moci Božího Slova.

Moderna, postmoderna a důležitost

Po reformaci poskytla Amerika útočiště mnoha pronásledovaným křesťanům Starého světa. Bylo zavedené oddělení církve od státu, což zajistilo náboženskou svobodu, takže všichni mohli jednat podle vlastního svědomí. Byly založené velké univerzity Ivy League, aby na základě Písma vzdělávali novou generaci pastorů, teologů, soudců a vůdců. Harvardská „pravidla a zásady“ z roku 1646 zavazovala studenty Harvardské univerzity aby „každý dvakrát denně četli Písmo, aby byli schopni vydávat odborné znalosti (...), vidíme, že vstup slova dává světlo.“⁴ Když se o více než 50 let později,

¹ Statistika pro rok 2018 zahrnuje celou Bibli v 683 jazycích, Nový zákon v 1534 jazycích a části Bible v 1133 jazycích, celkově je alespoň nějaká část Písma přeložena do 3350 jazyků. Viz „Scripture and Language Statistics 2018“, Wycliffe Global Alliance, accessed April 30, 2019, <http://www.wycliffe.net/statistics>. [Česká verze novější statistiky z roku 2019 je dostupná na <http://www.wycliffe.cz/statistika-prekladu-2019/>, pozn. překladatel]

² Paul Strand, “‘More Than One-Third of Humanity Will Never Hear About Jesus’: Day to Reach the Unreached Set for May 20,” CBN, April 28, 2018, <https://www1.cbn.com/cbnnews/cwn/2018/april/more-than-one-third-of-humanity-will-never-hear-about-jesus-day-to-reach-the-unreached-set-for-may-20>

³ Lindy Lowry, “215 Million Believers Face Persecution for Their Faith in Christ,” Open Doors, January 10, 2018, <https://www.opendoorsusa.org/christian-persecution/stories/215-million-believers-persecution-for-their-faith-in-christ/>

⁴ Samuel Eliot Morison, *The Founding of Harvard College* (Cambridge, MA: Harvard University Press, 1963), 333.

v roce 1701, posunul Harvard dál od svých biblických základů, založili kongregační protestanté Yaelovu univerzitu v Connecticutu. Uprostřed pečeti této univerzity je Bible se slovy *Urim a Tumim*, a okolo jsou latinská slova *Lux et Veritas*, která znamenají „světlo a pravda“. Princetnská univerzita byla založena v roce 1746 v době prvního velkého probuzení, její oficiální pečeť obsahuje Bibli s latinskými slovy *Starý a Nový zákon* a motto se překládá „prosperuje pod Boží mocí“. James Tunstead dokumentuje ve své knize *The Dying of the Light* (Umírání světla) postupné odstupování vyššího vzdělávání v Americe od jejich zakládajících církví. Stejně odstupování lze dokumentovat v protestantských univerzitách v celé zemi.⁵

K tomuto oddělení došlo převážně kvůli přijetí moderních a postmoderních filozofií, které přinesly prvek kritiky a vyvýšili nezávislý lidský rozum na Bibli. Postmoderní agenda ve 20. století měla vše, ale vymazala jakýkoliv koncept absolutní pravdy.⁶ Slovy Williama F. Buckley ml. „Yaele se jistě neoddělila od ničeho, co je neposkvrněné absolutnem, takže neexistují žádná absolutna, přirozená práva, ani konečné pravdy.“⁷ Nahrazení biblických předpokladů sekulárními metodami vedlo k zániku většiny křesťanských institucí. Je smutné, že církve i společnost zajdou tak daleko jako vzdělávací systémy.

Rozptýlení, nezáměr a lhostejnost

Opouštění biblické pravdy přispívá podle Barna Group, že 49 % „starších“ a pouze 24 % mileniálů čte Bibli jednou za týden.⁸ Ve stejné době skupina průzkumu trhu Nielsen uvedla, že dospělí v roce 2018 průměrně stráví 11 hodin za den, to se zvýšilo oproti pouze o čtyři roky starším číslům 9 h a 32 min.⁹ Rozsah pozornosti klesl alarmujícím tempem, když se převinul mozek, vedlo to k poruše pozornosti s hyperaktivitou (ADHD), k poruše pozornosti (ADD) a k nárůstu deprese.¹⁰ Dnešní sociálně mediální úzkostná porucha byla uznaná jako vzrůstající problém, protože ohromné bombardování sociálních medií ve dne i v noci snižuje touhu po trávení času s rodinou a přáteli, nemluvě o studiu Bible.

Přivedly nás technologie a média naší moderní společnosti blíže ke štěstí, pokoji a harmonickému životu? Exponenciálně vzrostlo množství střelby ve školách. V roce 2018 se pouze ve Spojených státech střídalo v 97 školách, to je nejvyšší číslo v dějinách.¹¹ Kriminalita se mnohonásobně zvyšuje. Všude kam se podíváme čelíme nevídaným výzvám, v politice, ekonomice, kultuře, vzdělávání, zajištění práce, přírodní a globální udržitelnosti, energetických zdrojích a ve výrobě potravin. Sekulární i náboženští myslitelé si všimají, že naše přežití je v sázce. Modernismus selhal a stejně tak jeho víra v pokrok a příchod konečné pravdy pouze skrze lidský rozum a vědu.

⁵ James Tunstead Burtchell, *The Dying of the Light: The Disengagement of Colleges and Universities From Their Christian Churches* (Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1998); cf. George M. Marsden, *The Soul of the American University: From Protestant Establishment to Established Unbelief* (New York: Oxford University Press, 1994).

⁶ Viz the insightful critique of this trend in higher education by Allan Bloom, *The Closing of the American Mind* (New York: Simon and Schuster, 1987)

⁷ William F. Buckley Jr., *God and Man at Yale*, 50th anniversary ed. (Washington, DC: Regnery, 1986), 23.

⁸ “The Bible in America: 6-Year Trends,” Barna, June 15, 2016, <https://www.barna.com/research/the-bible-in-america-6-year-trends/>

⁹ Quentin Fottrell, “People Spend Most of Their Waking Hours Staring at Screens,” *MarketWatch*, August 4, 2018, <https://www.marketwatch.com/story/people-are-spending-most-of-their-waking-hours-staring-at-screens-2018-08-01>.

¹⁰ On media in general, see Richard Restak, *The New Brain: How the Modern Age Is Rewiring Your Mind* (New York: Rodale, 2003); more recently on social media, see Melissa G. Hunt et al., “No More FOMO: Limiting Social Media Decreases Loneliness and Depression,” *Journal of Social and Clinical Psychology* 37, no. 10 (November 2018): 751–768; Liu yi Lin et al., “Association Between Social Media Use and Depression Among U.S. Young Adults,” *Depression and Anxiety* 33, no. 4 (January 2016): 323–331.

¹¹ “The School Shootings of 2018: What’s Behind the Numbers,” *Education Week*, December 19, 2018, <https://www.edweek.org/ew/section/multimedia/the-school-shootings-of-2018-whats-behind.html>.

Podobně jako zatmění slunce v roce 2017 bylo současné zatmění Bible předpovězené s nepochybnou přesností. Ježíš předpověděl, že přijde čas velké temnoty, kdy „vás budou vydávat do soužení a budou vás zabíjet; a všechny národy vás budou nenávidět pro mé jméno“ (Mt 24,9). Pavel řekl: „Neboť přijde doba, kdy lidé nesnesou zdravé učení, nýbrž si podle vlastních žádostí budou shromažďovat učitele, aby jim říkali, co je jim příjemné; odvrátí sluch od pravdy a obrátí se k bájm (2Tm 4,3-4). Jan ve Zjevení předpověděl, že mocnost v době konce zničí Boží Slovo: „Drak se na tu ženu [církve] rozzuřil a odešel, aby rozpoutal válku proti ostatním z jejího potomstva [ostatku], kteří zachovávají Boží přikázání a mají Ježíšovo svědectví“ (Zj 12,17).

Jak se můžeme připravit na tento vystupňovaný čas zmatku a temnoty?

1. Odvráťme mysl od rozptýlení světa, hledme na Ježíše a v Božím Slově studujme znamení časů.
2. Dále jděme na nejtemnější místa světa a číňme „učedníky ze všech národů“ křtěme je a učme „je zachovávat všechno“, co Ježíš přikázal (Mt 28,19.20)
3. Nakonec si musíme nasadit ochranné brýle, když hledíme k nebi a máme zrak upřený na Syna Spravedlnosti, abychom mohli mít správný výklad jeho Slova. Brýle, kterými se díváme na svět jsou naše předpoklady a domněnky. Když přicházíme k Písmu, chceme jej vykládat podle metod Krista a jeho apoštolů, jak zjevuje Bible, ne metodami moderních a postmoderních myslitelů. Ježíš zaslubuje: „Kdo věří ve mne, jak praví Písmo, řeky živé vody poplynou z jeho nitra!“ (J 7,38).

Jak důležité je studium Bible? Když byl Ježíš na zemi, poukázal na své blízké spojení se svým Slovem. *Logos* neboli „Slovo“ přišlo a „v něm byl život a ten život byl světlo lidí. A to světlo ve tmě svítí a tma je nepohltila“ (J 1,4.5). Abychom správně pochopili jeho poslání a poselství, naším prvním úkolem je správně pochopit Písmo. Sděluje nám vše o Ježíši, který je Světlem světa.

Síla Bible

Bible je nejjedinečnejší a silně proměňující kniha v lidské historii. Skládá se z 66 knih, které během více než 1500 let napsalo na třech kontinentech více než 40 autorů. Žádná jiná kniha není srovnatelná s Biblií, od Genesis až po Zjevení udržuje mnoho jednotných vláken, když mluví o stovkách rozdílných témat a záležitostí.

Mezi jedinečná témata, která se nachází pouze v Bibli patří Boží transcendence od stvoření. Jeho ustanovení sedmého dne soboty, Boží svatost, jedinnost Boha ve třech (Trojice), Boží spravedlnost, jeho osobní *chesed*=lásky k celému lidstvu, jeho plán vykoupení skrze Mesiáše i jeho přímluvná služba ve svatyni, jeho věčný zákon jako základ jeho vlády, jeho spravedlnost a jeho dílo skrze prorocký ostatek.¹² Tyto témata jsou společně s dalšími představena pouze v lineárním pohledu Bible od stvoření až po druhý příchod.

Když se podíváme na doložené rukopisy historických knih, žádná kniha se v tom Bibli nevyrovná. Existují tisíce novozákonních rukopisů, které se dochovaly z prvních čtyř století po Kristu.¹³ Platón má sedm kopií, Herodotus pouze osm a z Homérovy *Illiady* se dochovalo pouze 650 kopií.¹⁴ Žádná starověká literatura se Bibli nepřibližuje v počtu kopií a krátkém časovém úseku mezi vznikem originálu a kopií.

Svitky od mrtvého moře byly náhodou objeveny v roce 1947 a dosvědčují, že přesnost Starého zákona se dochovala více než tisíciletí. Přepisovatelé pečlivě pracovali v poušti, aby velmi přesně opsali rukopisy, které předcházeli více než tisíc let starým, středověkým rukopisům, na kterých se zakládají

¹² Norman H. Snaith, *The Distinctive Ideas of the Old Testament* (New York: Schocken, 1964); see articles in Raoul Dederen, ed., *Handbook of Seventh-day Adventist Theology* (Hagerstown, MD: Review and Herald®, 2000).

¹³ On New Testament manuscript support, see Bruce M. Metzger, *The Text of the New Testament: Its Transmission, Corruption, and Restoration*, 3rd ed. (New York: Oxford University Press, 1992), 33–35.

¹⁴ Lee Strobel, *The Case for Christ* (Grand Rapids, MI: Zondervan, 1998), 75–82. [Český překlad: STROBEL, Lee. *Kauza Kristus*. Praha: Návrat domů, 2002, 2009, 2016. 276 s. ISBN 80-7255-059-4.]

naše překlady. Můžeme číst celou knihu proroka Izajáše a vidět pozoruhodný způsob, kterým Bůh po staletí opisovatelské práce uchoval její přesnost, takže dnes se můžeme spolehnout na Bible, které držíme ve svých rukou.¹⁵

Bible byla první rozsáhlou knihou, která kdy byla přeložena, na překladu pracovali židovští pisatelé z Alexandrie. V letech 1454-1455 ji vytiskl Johannes Gutenberg, jednalo se o první publikovanou knihu vyrobenou ve velkém množství na lisu s pohyblivým písmem. Je rozsáhle distribuovaná v mnoha jazycích a udržuje si své místo mezi trvalými bestsellery. Dnes ji může číst velká většina populace.

Navíc Bible přežila silné snahy o eliminaci nebo zrušení jejího obsahu, bylo to například během křesťanského pronásledování za římského císaře Diokleciána, francouzské revoluce, nebo dnešním postmoderním sekularismem. Nejen že přežila, ale také rozšířila a inspirovala největší hudební, umělecká i literární díla, která kdy byla vytvořena.

Bible je také jedinečná svým obsahem a poselstvím. Zaměřuje se na plán spasení a Boží vykupitelské činy v dějinách. Na rozdíl od jiných náboženských knih utvářela dějiny, a proto ji můžeme potvrdit prostřednictvím archeologického a historického výzkumu. Bible a dějiny jsou vzájemně propojeny prorockými předpověďmi budoucích Božích plánů a jeho věčným královstvím. Bible rovnoprávně promlouvá k mužům i ženám a k lidem v různých společenských a ekonomických postaveních. Inspiruje, zušlechťuje a vytváří obrovské změny. Je *žijícím* Božím Slovem, protože stejného Božího Ducha, skrze které bylo inspirované Písmo (2Tm 3,16.17) zaslubuje dnešním věřícím, aby je vedl při studiu Slova do veškeré pravdy (J 14,17; 15,26; 16,13).

Převzácný dar

Bibli, nedocentelný dar a dědictví nemůžeme považovat za samozřejmost, protože byla koupěna za velkou cenu. Nedávno jsem měl přednost držet vzácnou Bibli. Dochovali se pouze dvě úplné kopie. Jedna je ve francouzské knihovně v Nice a druhá spočívala v mých bílých rukavicích. Jednalo se o překlad do francouzštiny od Jacquese Lefèvre d'Étaplese z dob reformace okolo roku 1524. To byla první tištěná Bible ve Francii a první tištěný Nový zákon, který se dostal do Valdenských údolí. (Někteří Valdenští zachovávali sedmý den sobotu, proto byli označováni pojmy *insabbatati* nebo *sabbatati*.¹⁶)

„Navzdory krvavým pronásledováním a masakrům, které je téměř vyhladily, bylo jejich posláním reformovat církve a volat křesťany zpět k věrnosti v Bibli. Ve velké míře cestovali po Evropě a zasévali semínka, která přispívala k příchodu protestantské reformace. Jejich dílo ovlivnilo Viklefa a jeho následovníky i Husa s Jeronýmem a jejich následovníky. Jejich vliv přinesl nejvíce ovoce v době Anabaptistů, Luthera, Zwingliho a Kalvína. Protestantům předali inspirativní příklad věrnosti Božím Slovu v dobách velkého odpadnutí a tvrdého pronásledování“¹⁷

¹⁵ Gleason L. Archer, *A Survey of Old Testament Introduction*, rev. ed. (Chicago: Moody, 1994), 29.

¹⁶ P. Gerard Damsteegt, "Decoding Ancient Waldensian Names: New Discoveries," *Andrews University Seminary Studies* 54, no. 2 (Autumn 2016): 237–258.

¹⁷ P. Gerard Damsteegt, "The Ancient Waldenses: Did the Reformation Predate Luther?" *Ministry*, October 2017, 24, 25.

To, co činí tuto knihu tak vzácnou není nouze, ale důvod, který stojí za ní.

Valdenští byli nazváni heretiky a byli pronásledováni téměř k vyhubení.¹⁸ Bible byli shromažďované a pálené. Dříve než Luther přeložil Bibli do němčiny, tento Nový zákon existoval mezi francouzsky mluvícími věrnými lidmi v údolích severní Itálie a Švýcarska, odtud se šířil do ostatních částí Evropy. Mladí valdenští studenti nosili úryvky Bible na univerzity v nížinách, aby svědčili o moci Slova.¹⁹ Dnes tato odhodlanost zůstává svědectvím o věrnosti a odhodlání uprostřed nejkřutějších zkoušek.

Cílové místo a naděje Písma

Slova záleží na cestě, ne na cílovém místě: se stala mantrou naší dnešní postmoderní kultury. Smutnou skutečností je, že se náš zrak přesunul na cestu, protože mnozí už netouží vědět, kam jdou. Ztratili veškerý orientační smysl a ženou se za jakýmkoliv cílovým místem. Mohlo se stát, že lidstvo v touze o osvobození z veškerého absolutna se stalo prázdné ztracené a bez naděje?

Zde musíme znovu připomenout Bibli. Bůh, který ji inspiroval poskytuje lidskému srdci nejhlubší touhy, dává mu smysl a nasměrování. Štěstí se netočí kolem existenční cesty, která se zaměřuje na sebe; spíše se štěstí točí kolem zachraňující milosti Ježíše Krista. Bůh poskytuje každému člověku skrze svou aktivní činnost v dějinách a skrze Boží prorocké slovo smysl života naději a budoucnost. Z tohoto důvodu, když se Mojžíš na hoře Nebó přiblížil ke své vlastní smrti, mohl pronést tato slova: „Upněte své srdce ke všem slovům, která vám dnes dosvědčuji. Prikážete svým synům, aby bedlivě dodržovali všechna slova tohoto zákona. Pro vás není to slovo prázdné, *ono je váš život. Pro toto slovo* budete dlouho žít v zemi, do níž přejdete přes Jordán, abyste ji obsadili.“ (Dt 32,46.47, zdůraznění doplněno).

Porozumění Božímu Slovu přináší život. Obsahuje pokyny na cestu do zaslíbené země, kterou dává samotný Ježíš. Zaslíbil: „neboť vám jdu připravit místo“ a ujišťuje nás: „Já jsem ta Cesta, Pravda i Život. Nikdo nepřichází k Otci než skrze mne“ (J 14,2.6). Podle Ježíše na této cestě záleží, protože je celá o cílovém místě.

Naším cílem v této knize bude prozkoumat roli Písma a naučit se, jak správně studovat jeho svaté stránky. Hledání nás odmění pochopením Božího smluvního plánu vykoupení ztracené planety. Když pochopíme jeho poselství, porozumíme radosti, naději a pokoji, které činí jeho zjevení mnohem důležitější pro dnešní dobu než kdy jindy v dějinách země.

¹⁸ Gabriel Audisio, *The Waldensian Dissent: Persecution and Survival, c. 1170–c. 1570* (New York: Cambridge University Press, 1999), 15–17; Earle E. Cairns, *Christianity Through the Centuries: A History of the Christian Church*, 3rd ed. (Grand Rapids, MI: Zondervan, 1996), 221; Peter Biller, *The Waldenses, 1170–1530: Between a Religious Order and a Church* (Burlington, VT: Ashgate, 2002), 191; King Alfonso II of Aragon, “Edictum contra haereticos,” quoted in Giovanni Gonnet, *Enchiridion fontium Valdensium: Recueil critique de sources concernant les Vaudois au moyenâge du IIIe concile de Latran au Synode de Chanforan, 1179–1532* (Torre Pellice, Italy: Claudiana, 1958), 92.

¹⁹ Ellen G. White, *The Great Controversy* (Nampa, ID: Pacific Press®, 2002), 69, 70. [Český překlad: WHITE, Ellen Gould Harmon. *Velké drama věků*. Praha: Advent-Orion, ISBN 80-7172-505-6.]